

متن پرسش

سلام استاد گرامی از دنیای دلگیر سیاست به دنیای مطالعاتم برگشتم. در مبدأ و معاد، حکیم ملاصدرا (رضوان الله علیه) سن کمال قوه عقل را چهل سالگی می داند. میخواستم بدانم آیا این اطلاق دارد؟ چون میدانیم بسیاری از ائمه قبل از چهل سالگی به مقام امامت و انسان کامل رسیدند. پس در چهل سالگی دقیقاً چه اتفاقی روی میدهد؟ یعنی خود ما وقتی به مرز چهل سالگی رسیدیم باید منتظر چه تحولاتی درون خود باشیم؟ سوال دیگر این که مقام عقل مستفاد با کدام یک از مقامات عرفانی مطابقت میکند؟ آیا ادراک تمام معقولات فلسفه ملازم با ادراک عقل مستفاد است یا این همان مقام شهود باطنی ملائکه است؟ یا این که عقل مستفاد در حقیقت همان حالتی است که انسان معقولات را بدون نیاز به تفکر مجدد میتواند از اجمال و بساطت به بیان تفصیل بیاورد و از همین توانایی تعبیر به نظر مستقیم به عالم عقول میشود؟ در این حالت اخیر انسان مقامش همان مقام ادراک کلیات و معقولاتی است که ملاصدرا آن را جهت ابهام ادراک عقول جزئی و مُثُل میداند یا فراتر از آن است؟ با تشکر و احترام فراوان

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- در وجه طبیعی رویهمرفته حرف درستی است که در چهل سالگی روح انسان میتواند در جهت ادامه‌ی سیر خود به یک جمع‌بندی تکوینی برسد. به همین جهت هم روایات می‌فرماید اگر کسی تا چهل سالگی نتوانست راه خود را درست پیدا کند شیطان او را مسح کرده. ولی تفاوت ائمه «علیهم‌السلام» با ما در آن است که آن عزیزان کامل خلق می‌شوند و باید با حفظ کمال خود امتحان بدهند که در کتاب «مبانی نظری نبوت و امامت» بحث آن شده است ولی ما با سیر به سوی آن‌ها و نظر به مقام عصمت آن‌ها به کمال خود نزدیک می‌شویم ۲- عقل مستفاد در فلسفه مربوط به مقامی است که فیلسوف بدون طی مقدمات عقلی می‌تواند به کلیات عقلی نظر کند و ارتباط مفهومی با آن حقایق پیدا کند ولی عارف از طریق قلب با حقایق عالم که در فلسفه به آن کلیات می‌گویند، ارتباط وجودی و قلبی پیدا می‌کند و تحت پرتو انوار آن حقایق قرار می‌گیرد. موفق باشید